
**Den tiende Forsamling af tydske
Land- og Forstmænd,
afholdt i Gräg i September 1846.**

(Efter: "Landwirthschaftliche Zeitung für die Herzogthümer
Schleswig, Holstein und Lauenburg.")

Forsamlingen aabnedes den 14de September med en Tale af Erkehertug Johann. Derefter begyndte Discussionerne over Spørgsmaalet:

"Hvilke Modificationer turde den engelske Kornlovs Ophævelse fremkalde i Tydslands Agerbrug."

Først viste Baron v. Bessenberg, at England behøvede mere Korn, end det selv producerede, at det altsaa behøvede Tilførsel; men at det kun fik denne fra Lande, hvor det kunde kjøbe billigt. Kun billige Priser paa Producterne begrundede Staternes Fred, Sikkerhed og Velvære, hvorfor det ogsaa var disses første Pligt at sørge for Opnaaelsen heraf, og derfor ganske at frigive Kornhandelen. Nordtydskland og Preussen behøvede ikke at frygte for nogen større Con-

currency end forhen; thi America, begunstiget af sit fortræffelige Malesystem, kunde kun med Fordeel tilføre England Meel. Preussen, Mecklenborg og Böhmen vare de fornemste Lande for Kornudførsel. For end i 1849 vilde isvrigt den nye Kornbill kun forandre Lidet i Tingenes Tilstand. Efter den Tid vilde derimod Kornindførselen blive langt stærkere, om end til billigere Priser, hvilket sidste dog kun kunde være glædeligt for de tydske Landmænd. Det tydske Agerbrugs Vel afgang nemlig ikke af Udførselen til England; men derimod af egen Consumption. — Statsraad Fischer fra Birkenfeldt opfordrede Landmænd fra Egnene ved Østersøen til at udtale sig over denne Sag; han selv ansaae ikke Ophævelsen af Kornetold i England for at være gavnlig for det tydske Landbrug og navnlig ikke for Mecklenborgs og Oldenborgs. Det var ikke Canada, som vilde concurrere med Tydskland, men derimod Odesa; ihvorvel Tydskland, da det laae England nærmere, bedre kunde benytte Tidsomstændighederne. — Herr v. Kleist fra Pommern ansaae den engelske Kornbill for nyttig, forsaavidt den ansporede til Driftighed. Hidindtil havde man opbevaret Hveden indtil der indtraf Nød i England; men heraf havde kun Opbevarerne høstet Nytte. Det engelske Marked var og blev os altid sikkert, om end Kornets Priis skulde synke noget. — Baron v. Klosen bifaldt den Anskuelse, at den engelske Kornbill vilde være en Spore, dog ikke alene for Landmændene, men meget mere for de Industriadrivende. Man maatte just søge at sikke Afsetningen af Kornet i Indlandet ved at have Indu-

stricn; thi i ethvert Fald vilde de mere fjernt liggende Stater forsyne England med Hvede, Irland vilde blive bedre kultiveret, og England vilde da slet ikke mere have nodig at hente fremmed Korn. Agerbrug og Industrie maatte derfor række hinanden Haanden. — Revisionsraad Schumacher fra Sverin mente, at Fremtiden ikke længere vilde bringe Kornhandelen saa megen Fordeel, men ei heller saa meget Tab som tidligere, fordi Kornpriserne hverken oftere vilde stige saa høit og ei heller falde saa lavt, som under den tidligere engelske Kornbill. Da den tydske Hvede iøvrigt var bedre end den oversøiske og da Tydskland laae England nærmest, saa vilde det kun udføre sin Overflod af Hvede til England. — Heintl fra Wien opfordrede til, at Tydsklands Agerbrug og Industrie skulde forene sig og selv forarbeide de raae Stoffer. England tilsigtede ved den nye Forholdsregel billigere Brød og billigere Arbejds løn, og derved billigere Priser paa Fabrikaterne; Ophævelsen af Told paa Korn var ingenlunde skeet af Kosmopolitismus, men England vilde kun nedtrykke de andre Stater med sine Fabrikater. Men dertil skulde og maatte det ikke komme. Tydskland skulde kun være paa sin Post; det kunde da ogsaa bestaae Kampen mod England. Toldforeningen havde allerede virket meget; den vilde udrette endnu mere, naar 34 Millioner endnu vilde slutte sig til samme; hvilket var at haabe. Det tydske Landbrug maatte omdannes, thi de oversøiske Lande og Odesa vilde oversvømme England med Korn, og paa Grund

af Concurrencen vilde Priserne paa Korn i England stille sig billigere end de kunde være det paa Productionsstedet. En Middelpriis for Korn vilde for Tydskland være dobbelt skadelig, fordi den ikke tilfredsstillende Landmændene og fordyrede Brødet for de Industriedrivende. Sluttede det tydske Landbrug sig til den tydske Industrie, vilde den Peelfte Forholdsregel ikke have nogen skadelig Virkning paa Landet. Men nødvendigt vilde det nu være at indføre nye Culturer, nye Erhvervsgræne, en bedre Sædfolge, en stærkere Oversgjødsten, at afskaffe Brakning og at levere godt Slagteqvæg. Isærdeleshed maatte ogsaa Bondestanden gøres opmærksom paa den Fare, der i Fremtiden truede den; man maatte søge at styrke dens Forstand, at modificere dens Bedrift, saa at den begrundedes mere paa Dvægavl medens Kornavlens derimod indskrænkedes.

Hermed sluttedes disse Forhandlinger og Professore Gintl fra Græg holdt derpaa et Foredrag over Meteorologiens Bigtighed med Hensyn til Agerbruget, hvori han fremhævede, hvorledes denne Videnskab endnu var i sin Barndom, men at den derimod kunde udvikle sig til langt større Fuldkommenhed, naar Jagttagelser over Veirliget bleve fordeelte imellem Mange, saa at man kom til tilforladelige Resultater, hvorefter man først kunde drage Fordeel af Kundskaben til Veirforholdene. Taleren gjorde dernæst det Forslag, at der nedsattes en Comitee til at udføre dette Anliggende, og at, naar Sagen kom i Gang, Resultaterne af de aarlige Jagttagelser maatte meddeles enhver Forsamling af tydske Lands og Forstmand. Den

aarlige Beretning blev da tillige et værdifuldt Centralarchiv over Veirforholdene. Dette Forflag blev antaget.

Ved det andet almindelige Møde d. 15de September oplæstes først en Indbydelse fra Hs. Majestæt Keiseren til Forsamlingens Medlemmer, om at deeltage i en den 17de s. M. om Aftenen foranstaltet Fest i den keiserlige Hofborg, ligesom Forsamlingen opfordredes til at deeltage i en til d. 16de berammet Excursion til nogle Egne af det Steiermarkske, i hvilken Anledning to Jernbanetrains vare holdte i Beredskab, ligesom der var sørget for Beværtningen af i det mindste 500 Gjester deels paa Hans keiserlige Høiheds Eiendom, Stainz, og deels hos flere private Herskaber.

Dernæst blev der nedsat en Comitee til at undersøge det i den foregaaende Forhandling i 1845 af den preussiske Major v. Hülsen gjorte Forflag om Forbedring af Tjenestetjendets Forhold; ligeledes blev det bestemt, at de dengang ikke sluttede Forhandlinger om Valget af en passende Terminologie for de forskjellige Arter af Faarepelse, her skulde tilendbringes af den i Breslau valgte Comitée.

Det Spørgsmaal, som den Dag blev drøftet i det almindelige Møde, var:

”Kunne Sparekasserne med deres nærværende Indretning, i det mindste tildeels, træde istedet for Creditanstalterne for Bondestanden, og hvis dette ikke er Tilfældet, hvilke For-

bedringer skulle da hine underkastes, for tillige at opfylde Hensigten af de sidstnævnte Anstalter.”

Hr. Dachsenbauer fra Prag tog først Ordet; han ansaa Sparekasserne for særdeles vigtige Anstalter, men som dog med deres nærværende Indretning ikke egnede sig til at træde istedetfor de landoconomiske Creditanstalter, allerede af den Grund, at Sparekasserne kun vanskelig vare tilgængelige for Bønderne. Taleren meddeelte, hvorledes han selv havde oprettet en Sparekasse, der tillige var en Creditanstalt, paa to böhmiske Godsar med 20,000 Sjæle, at Sparommeligheden herved var tiltaget i en høi Grad og at Indskuddene allerede nu beløb sig til 362,000 Fl. W. W. Som Følge af dette Institut var Veiligheden til Alager allerede fjernet, tilmed tjente det til at yde forulykkede Landmænd, s. Ex. ved Hagelbyger, siebliffelig Pengenhjælp mod Pant i deres Gods. — Grev Colorado erklærede, som mangeaarig Forstander for den wienste Sparekasse, at samme allerede i flere Aar havde givet Forstød til Bønderne, og at disse havde viist sig at være de bedste Betalere. De fik Credit uden store Bidtlostigheder. Sparekasserne paa Landet vilde fornemmelig af den Grund, at det vilde falde svært at anbringe Capitalerne paa en hensigtsmæssig Maade, have at kæmpe med Vanskeligheder. — Levende Gjensklang fandt især et Foredrag af Rigsraad v. Niedhammer, der, ligesom Dachsenbauer, gaaende ud fra den Grundsætning, at Sparekasserne kun, naar de vare oprettede for Beboerne af et Gods eller for en

Samling af flere Sogne, kunde blive gavnlige for Landmanden; viste de Banskeligheder, som det især gjaldt at overvinde, nemlig Sikkerhed for Capitalerne og en simpel, lidet kostbar Bestyrelse. Efterat have paa en kort og grundig Maade angivet Midlerne hertil, henviste han til en af ham selv oprettet Sparekasse. En saadan havde han nemlig indrettet paa sine Godser, alene for sine Undergivne, og denne forrentede, for Nemhedens Skyld i Regningen, hver Gjælden med 2 Kreuzer eller $3\frac{1}{2}$ p. Ct. Bestyrelsen bestod af Bønder, og Pengene bleve af denne udlaante liggeledes kun til Bønder i Portioner af 200 til 300 Fl. mod 4 p. Ct. Renter; Gevinsten var bestemt til Præmier for flinke Tjenestetyende, der udviste den største Sparommelighed. Den i Sparekassen indstuede Capital beløb sig allerede til 25,000 Fl. og Forfuddet fra hans Side for at faae den i Gang beløb sig kun til Trykningsomkostninger af Statuterne. Taleren havde ogsaa oprettet en Creditanstalt, der modtog større Summer mod 3 p. Ct. og atter udlaante disse mod 5 p. Ct., men denne udkrævede større Opmærksomhed ved Forvaltningen, til sine Tider ogsaa Offere. — Friherre v. Gaffron fra Schlesien bemærkede, at Sparekasserne vare høist velgjørende Indretninger, naar de ikke vare beregnede paa at afkaste nogen Gevinst for Dporetterne deraf, men alene paa at gavne de lavere Folkelasser. Skulde Sparekasserne tillige tjene som Creditkasser, maatte Fondet være meget stort, da de ellers ikke afhang af egne Kræfter. En stor Fordeel ved Creditanstalterne var Mobiliseringen af Grundciendommene,

de vare især vigtige for Landet, hvor en Afløsning af Eiendeforholdene m. m. skulde finde Sted. For Diebliffet blev der i Schlesien oprettet en Creditanstalt for de større Grundbesiddere, ved hvilken Gjelden afbetalles i 36 Aar. Det var Amortiseringen, der især var yderst velgjørende ved saadanne Anstalter. I det Hele taget var han af den Mening, at Sparekasserne ikke kunde erstatte almindelige Creditanstalter. — Revisionsraad Schumacher oplyste, at der ogsaa fandtes en Sparekasse i Sverin, og at der af Overfludet af Renterne skulde oprettes et Sygehuus. — Geheimeraad Grävell mente, at Sparekasserne ikke behøvede at staae i nogen nødvendig Forbindelse med Creditanstalterne, og at det overhovedet endnu var meget tvivlsomt om Creditanstalterne vare til Gavn eller til Skade; Gavn vilde de kun medføre i ulykkelige Tider, som f. Ex. i dem, der fulgte paa Syvaarskrigen. Creditanstalter, der vare forenede med Sparekasser for Bønder, holdt han ligefrem for en stor Ulykke; Grundeiendommene bleve derved mobiliserede og Besidderne bleve kun Administratores af Eiendommene. Disse Anskuelse fandt ingen Gjenklang hos Forsamlingen; for at bekæmpe dem, reiste sig først Baron v. Glösen: Creditanstalter vare ikke en Medicin for større Eiendomsbesiddere, efter ulykkelige Begivenheder; endnu mindre vilde de mindre Eiendomsbesiddere ved disse fordrives fra deres Eiendele. Saadanne Anskuelse, som vare givne til Bedste af den forrige Taler, udsprang kun af det Formynderskab, som udøvedes af Statsmagten. Fordelen ved Creditanstalterne bestod fornemmelig deri, at de

laante Capitaler ikke kunde opsiges; en saadan Fordeel fandtes ikke ved de til Creditanstalter benyttede Sparekasser. Ved at optage de fornødne Capitaler bleve Grundeiendommene ikke mobiliserede, men conserverede. Hr. v. Gaffron modsagde ogsaa Hr. Grävell; han mente, at naar Rogen havde at vælge imellem Uagerfarle og Udsigter til Bankerot paa den ene Side og paa den anden derimod en lav Rentefod, ingen Fare for Opsigelse og Afbetaling af Gjelden, efter en Række af Aar, da vilde han vist ikke betænke sig paa, hvilket af disse Alternativer han vilde foretrække. Der blev nu ogsaa i Schlesien oprettet en Creditanstalt for Bønder, men som dog skulde indskrænke sig til saadanne Landboere, der havde Ugerbrug og som dreve det med egen Kraft. Taleren erkjendte i Bøndestanden den store Løstestang for Nationalvelstanden. — I det fjerde almindelige Møde fortsattes de d. 15de afbrudte Forhandlinger over Sparekasser og Creditanstalter. Først forsvarede Geheimeraad Grävell sig imod de af Baron v. Closen gjorte Indvendinger. Han mente, at man ikke altid skulde føre Ordene "Frihed" og "Formynderskab" paa Læberne, men, at man skulde anvende dem med Forsigtighed. Her var slet ikke Tale om Formynderskab, men derimod om Tab eller Fordeel for den Ene eller den Anden. Men selv om Formynderskab var med i Spillet ved denne Veilighed, saa maatte deraf ingenslunde følge nogen Behreidelse, naar blot dette Formynderskab var gavnligt; naturligviis maatte et saadant ikke være ubegrændset eller vilkaarligt, men derimod være saaledes bestaffent, at det betingede det almene Statsvel.

Da Creditanstalterne vare privilegerede, og altsaa bleve monopoliserede, og derfor udelukkede al Concurrence, var der ingen Anledning til at tage dem i Forsvar. Statsmagten maatte paa ingen Maade befatte sig med Industrigrenene, det skulde da være, at en sand Trang ikke paa nogen anden Maade kunde afhjælpes. Hvad nu Creditanstalter for Bønder angik, saa maatte han tilstaae, at en Trang til saadanne ingenlunde var forhaanden. Bønderne vare ikke blottede for alle Hjælpe-midler, de havde Credit- Hagel- Brand- og Dvægs-forsikringsanstalter. En Mobilisering af Grundeieendommene førte til Fattigdom og Udvandring. Pantebrevsanstalter vilde ikke fremme Conserveringen af Grundeieendommene, men fremkalde overdrevne Gods-speculationer. Den, som behøvede Credit, vilde ogsaa nok faae den uden Creditanstalter. Ved disse blev det ikke gjort vanskeliggere, men derimod lettere at gjøre Gjæld. — Præsident Klebs fra Posen erklærede dernæst, at Sparekasser og Creditanstalter i det Væsentlige vare meget forskellige. Creditanstalterne gave vel Anledning til at gjøre Gjæld; men de lettede ogsaa Afbetalingen deraf. For Nogle vare Creditanstalterne en Ulykke, for Andre en stor Lykke. Sandheden laae i Midten. Ikke for alle Tilfælde og til alle Tider vare de gavnlige; det kom herved meget an paa Tid-derne og paa Landets Tilstand. Samvindelighed skulde man ikke love sig for Meget af Creditanstalter for Bønder. Af Bigtighed var det rigtignok, at Leilighed til Lager derved fjernedes; det samme kunde man dog ogsaa opnaae ved Bevilling til en aaben Credit imod

Pant i Grundciendommene. Man skulde udfærdige Rentecoupons og lade disse circulere istedetfor Penge i smaae Summer; derved blive tillige Betalingsmidlerne forøgede. Ganste anderledes forholdt det sig derimod med Creditanstalter med synkende Fonds; disse vare tillige Sparekasser. For at imidlertid ogsaa de Fatige kunde have Afgang til disse, maatte alle Vidtløstigheder og store Omkostninger undgaaes. Spørgsmaalet om Creditanstalter burde forenes med Sparekasser, besvarede han derhen, at dette kun var raadeligt paa Steder, hvor Grundeierne ikke vare altfor forgjeldede, og hvor Pengene i Sparekassen kun anvendtes til Afhjælpning af Ulykkestilfælde og en øieblikkelig Pengemangel. Forøvrigt vare Sparekasserne det kraftigste Bærn mod Pauperisme, og der maatte derfor nødvendigviis ogsaa oprettes saadanne for Arbeidsklassen. De landoekonomiske Foreninger vilde navnlig gjøre sig meget fortsente naar de oprettede Spare- og Laanekasser. Almisse var kun som en Draabe i Havet og fordærvede desuden ogsaa Moraliteten. — Geh. Regjeringsraad Albrecht stemmede ganste for Creditanstalterne; disse havde navnlig meget begunstiget Afløsningen af de paa Landeieendommene hvilende Byrder. Den Omstændighed, at de mindre Grundeiere toge Laan hos de rige Capitalister, havde saa ofte til Følge, at de tidligere eller sildigere gif fra Huus og Gaard. — Baron v. Gaffron kunde ikke skjønne at Creditanstalter gave Anledning til Gjeldsforøgelse, naar man blot ved deres Oprettelse undgif saadanne Feilgreb, som tidligere havde fundet Sted.

Naar Gjeld var forhaanden, vilde Creditanstalterne altid, naar de ikke vare paatvungne af Staten, vise sig at være gavnlige. — Baron v. Clofen vedblev sin Paaastand mod Geh. Rgrd. Grävell, at nemlig Creditanstalter med synkende Fonds var en stor Velgjerning for Bondestanden, hvilket Würtemberg og Baiern bevisste. De formindskede ogsaa Rentefoden.

Foruden de nævnte Spørgsmaal, drøftedes ogsaa i et almindeligt Møde Aarsagerne til Kartoffelsygdommen.

Som sædvanligt, havde der dannet sig Sectioner for de forskjellige Fag og navnlig for: Agerbrug, Dvægavl, Forstvæsen, Biin- og Frugtavl, for de tekniske Fag og for Naturvidenskaben.

Den 15de fandt et Dyrskue og en Præmieuddeling Sted. Der fremstilledes over 250 Heste og 300 Stkr. Hornqvæg, som vare opstillede efter de forskjellige Racer paa en meget smagfuld Maade; Kreaturerne vare blandt andet efter Alpestik smykkede med Blomster, Baand og Løvquirlander. Tilmed fandtes der forskjellige Racer af Faar og Geder, Høns, der i Størrelse lignede Casuaren, og udmærkede Exemplarer af de i Udlandet bekjendte steiermarkske Capuner. Summen, der var bestemt til Præmieuddeling, beløb sig til 208 Ducater og ligesaamange Sølvdalere.

Om Aftenen var der Bal i et Locale, der rummede 2000 Gjæster.

For at aabne Forsamlingens Deeltagere Veilighed til at gøres bekjendte med de tildeels meget skønne Omegne, vare Indbydelsler udgaaede til dem fra hen-

ved 30 forskjellige Steder, ved hvis Besøg, for en Deel ad Jernbanerne, herlige Nydelser beredes dem.

Om Eftermiddagen den 17de anstilledes der Forsøg med forskjellige Slags Plove og Erstirpatorer; ligesom der i et Locale i Universitetsbygningen fandt en Udstilling Sted af forskjellige Frugter.

Den 16de var der af Keiseren foranstaltet en overordentlig glimrende, af 5000 Gjæster bivaanet Fæst i den keiserlige "Hofborg", en Fæst, der forskjønedes ved Musik, Illumination, Fyrværkeri ic., alt anordnet paa grandios Viis og med megen Smag.

For at forevige den 10de Forsamling af tydske Land- og Forstmænd blev der af dens Medlemmer aabnet en Subscription paa en Sum, der skulde bestemmes til Stipendier for fattige Bønder sønner i Stiftelsen Johannæum og uddeles af Forsamlingens Præsident, Hertug Johann. For at Deeltagerne af Forsamlingen paa den anden Side kunde mindes Græg, havde de steiermarkske Stænder ladet præge en Medaille, der blev givet hvert Medlem, til hvem der desuden skjenkedes et nitid Skrift i Folio over Hertugdømmet Steiermarks Landvæsen, blandt andet forsynet med Afbildninger af Landets Kreatur-Racer.

Den 11te Forsamling blev, som bekjendt, bestemt at skulle afholdes i Kiel, med Grev Reventlow af Farve som Præsident og Kammerherre Warnstedt fra Plöen som Vicepræsident. Den 12te Forsamling bestemtes foreløbigt til Mainz.

Forsamlingen talte 1512 Deeltagere, hvoraf 1228 vare fra de østerrigske Stater (deriblandt 917 fra